

Μὲ δύο λέξεις, ἵτο χαμπούρης.

Δ': αὐτὸς τοῦ ἔλειπεν ἡ ἀγάπη, δι' αὐτὸς τοῦ ἔλειπε τὸ πᾶν. Τοῦ ἐφαίνετο πάρα πολὺ σκληρὸν νὰ ζῇ κανεὶς σ' αὐτὸν τὸν μάταιο κέσμο χωρίς ἀγάπη, χωρὶς ἔρωτα ποὺ εἶναι μιὰ μεγάλη παρηγοριά, μιὰ γλυκεῖα ἀνακενύσιος, μιὰ σταλιά δροσιάς σ' αὐτὴν τὴν τρικυμία τῆς βιοπάλης. Δυὸς ἀγαπημένα μάτια, εἶναι δύο φτερά μὲ τὰ δόποια πεταζοῦνται καὶ συναντῶνται τὴν εύτυχίαν. Μαζί ἀκριβῶς αὐτὴν τὴν εύτυχίαν ἐγγέρευε καὶ δὲν ἦμποροῦσε νὰ τὴν ὅρῃ. Τοῦ ἐφαίνετο διὶς δλοὶ τριγύρω του τὸν εἰρωνεύοντο καὶ τὸν ἔχεναζαν διέτι δὲν κατώρθωσε ν' ἀγαπηθῇ ἀπὸ κανένα κορίτσιο. Εἰς τὰ θέατρα, εἰς τὰ καζίνα, εἰς δλας τέλος τὰς συγκεντρώσεις, ἐκνύταξε δεξιὰ καὶ δέριστερά νὰ προσελκύσῃ ἐπάνω του κανένα τρυφέρδο βλέμμα, ἀλλ' ὥστε τῆς πλάνης! Καμμία δὲν τὸν ἔβλεπε καὶ ἀν κατὰ λάθος τὰ μάτια καμμίας ἐπιπτον ἐπάνω του, ἐστρεφαν ἀμέσως ἀλλοῦ καὶ εἰς τὸ πειδὲ γλυκὺ χαμόγελο ἀπαντοῦσε τὸ πλέον σαρκαστικὸν μειδαμά.

Πέσεις φορὲς ὥρκισθηκε νὰ μὴ ξαναζητήσῃ αὐτὸν τὸ αἰσθητικὸν ποῦ τὸν ἐτυρανοῦσεν ἐστι ἀλύπητα καὶ τὸν ἐκαμψε νὰ χύνῃ τόσα δάκρυα. 'Αλλ' ἀλλες τόσες φορὲς παρέβη τὸν δρόκον του καὶ ἐπεσεν εἰς τὴν παγίδα.

'Απὸ αὐτὸν; τοὺς μελαγχολικοὺς ρεμβρανδούς του τὸν ἀπέσπασεν ἔχαφνα δοκότος μὲ τὸν δόποιον ἀνιτίξε τὸ παράδυρον τοῦ διπλανοῦ σπιτιού.

— Μπᾶ, εἶπε καθ' ἔκυτὸν, πότε πάλιν ἐνοικιάσθη αὐτὸν τὸ σπίτι;

'Αλλὰ δὲν ἐπρόθετος ν' ἀποτελείωσῃ καλὰ καλὰ τὸν συλλογισμὸν του διέτι τὸ παράδυρον ἐστολίσθη μὲ ἔνα κεφαλάκι κοριτσιοῦ διειρῶδους καλλονής.

Κάτι μάτια ἀμυγδαλωτά, δλογδλανα, ποῦ τοὺς ἔδιδαν ἐναὶ ἰδιαίτερο τύπο τὰ μεγάλα μαῦρα φρύνδια, μιὰ μυτίσια δλο χάρι, κατὶ χειλάκια σὰν κεράσια καὶ κατὶ μάγουλα ποῦ ἐμπρός τους τὸ διμορφότερο τριαντάρυλλο θὰ ἔχανε τὴν μυρωδιά του ἀπὸ τὴν ζήλειά του. Καὶ τριγύρω σ' αὐτὴν τὴν γοητευτική εἰκονίσια ἀπλώνοντο σὰν πλαίσιο τὰ πυκνὰ μεταξένια μαλλιά. Μόλις δὲνος ἀντίχρυσε τὸ ἀγγελικὸν αὐτὸν προσωπάκι, ἐστέναξε βιθειά κ' ἐκλινησεν ἀπελπιστικὰ τὴν κεφαλήν.

— Κατηραμένη τύχη! εἶπε, πῶς σ' ἀρέσει νὰ παιζῆς μαζί μου! Δὲν ἦμπρεσαν νὰ σ' ἔξιλεώσουν ἀκόμη τόσα καὶ τόσα μαρτύρια;

Πρὸς τὶ ἔδων ἡ νεάνις ἵτο ώραίς;

Πρὸς τὶ ἔδων ἡ ἀπόστασις ποῦ τοὺς τοὺς ἔχώριζεν ἡτο τέσσον μικρὸς; Τόσον τὸ χειρότερον δι' αὐτὸν. 'Η συμφορά του θὰ ἦσαν, τὰ πικρὰ βέλη θὰ τὸν ἐπετύγχανον καλύτερα.

'Αλλὰ!....διατὶ τρέμει;

'Ητο ὄνειρον, ἵτο δόπασία, αὐτὸν τὸ δόποιον εἶδε;

"Ἐνα χαμόγελο ἐστόλισε τὰ κοραλλένια χείλη τῆς κόρης.

Καὶ τὸ χαμόγελο ἀπηυθύνετο πρὸς αὐτὸν, ναι, πρὸς αὐτόν.

Πέσον ἵτο γλυκό, δῆρο, αἰθέριο!

Πρώτη φορὰ εἶχε δῆλο τέτοιο χαμόγελο στὴ ζωὴ του! Δὲν θὰ τὸ ἀντιληφασσε μὲ δλα τοῦ κόσμου τὰ καλά.

Γεμάτος ἀπὸ συγκίνησι, τρελλὸς ἀπὸ χαρὰ ἡ διοία ἔδιωξε σὲ μιὰ στιγμὴ δλι τὸ σκοτάδι τῆς ψυχῆς του, ἐσπευσε ν' ἀνταποκριθῇ εἰς τὴν πρώτην αὐτὴν ἐρωτικὴν ἐκδήλωσιν.

'Η κόρη τοῦ ἐχαμογέλασε καὶ πάλιν.

'Η καρδιά του ἐκτυποῦσε μὲ ἀκατάσχετη δρμή. Τὸ βλέμμα του ἔγεινε περιπαθήστερο, φλογερότερο.

— Θεέ μου, ἐψιθύρισεν, ἀγαπώμει ἐπὶ τέλους!

'Η νεάνις δὲν ἔπικυρε νὰ τὸν βλέπη ἀτενῶς καὶ νὰ μειδιάζῃ.

Τὸ θάρρος του δλοὲν ηὔξανε. Δὲν εἶχε πλέον κανένα λόγον ν' ἀμφιβολίῃ.

Τὸν ἀγαποῦσε, ναι, τὸν ἀγαποῦσε καὶ μὲ πάθος μάλιστα!

Τὴν ἀγάπη τὴν δρόσιαν ἐνόμιζε χαμένη γιὰ πάντα δι' αὐτὸν, νὰ, τώρα τὴν ἔδιετεν ἐμπροστά του, ζωτανή, γελαστή, πεντάμορφη.

'Απεφάσισε νὰ τὴν διμιλήσῃ.

Μὲ τρεμουλιαστὴν φωνὴ τὴν ἡρώησεν.

— 'Ωραία μου δεσποινίς, πῶς δνομάζεσθε;

Αὐτὴ τὸν ἐκνύταξε καλὰ καλὰ, ύψωσε τὸν δάκτυλον πρὸς τὰ ἐπάνω καὶ εἶπεν.

— Οὐρανὸς, θάλασσα, ἀστέρες!

Καὶ ἐτρέξε μέσα εἰς τὸ δωμάτιον ἀρήσασα γήηρὸν καγχαστικὸν γέλωτα.

'Ητο τρελλή!...

K. N. ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΗΣ

ΣΥΜΒΟΛΑΙ

ΕΙΣ ΤΗΝ ΙΣΤΟΡΙΑΝ ΤΗΣ ΠΑΙΑΛΕΥΣΕΩΣ

(συνέχεια)

Τὸν ἡρεμον δμως τοῦτο βίον ἐπέπρωτο νὰ διακόψῃ ἔρις, ἡς ἀποτέλεσμα ὑπῆρξεν ἡ ἀποχώρησις του Βενιαμίν. Εἰς τὴν ἐκρηκτιν ταύτης ἀφορμήν ἔδωκεν ἡ ἀριξις τοῦ Θεοφίλου Καΐρου, διτὶς ἀπὸ ἑταῖρων διατρίβων ἐν Εὐρώπῃ πρὸς τελειοπόλισην τῶν σπουδῶν του ἐπανήλθεν ἐνταῦθα τῷ 1811. Προσληφθεὶς τότε οὗτος ἐν τῇ Εὐχγελικῇ Σχολῇ δὲν ἤδυνηθη δυστυχῶς νὰ παραμείνῃ ἐπὶ μαχρὸν καὶ ἀμέσως κατὰ τὸ σχολικὸν ἔτος 1811—12 ἐπανελθὼν ἐνταῦθα ἐκ Σμύρνης ἀνέλαβε τινα τῶν ὑπὸ τοῦ Βενιαμίν διδασκαλένων πρότερον μαθημάτων, τοῦ τελευταίου τούτου περιορισθέντος εἰς τὴν φιλοσοφίαν⁽¹⁾ καὶ ἀστρονομίαν⁽²⁾. 'Η λύσις αὐτὴν ἵτο ἀληθῶς ἔξαιρετος ἀλλὰ

⁽¹⁾ "Ισως τότε ἀνέλαβε τὸ μάθημα τοῦτο αὐθις δ Βενιαμίν (Παράδειλος Χρονικόν Πατριαρχ. 'Ακαδημ. εὐθ. ἀνωτ.)

⁽²⁾ 'Η ἐλάττωσις τῶν ὑρῶν τῆς Διδασκαλίας τοῦ Βενιαμίν ἵτο φαίνεται ἀναγκαῖα καὶ ἔνεκα τῆς ὁφθαλμίας ἐξ ἡς ἀπὸ ἑταῖρων ἤδη ἐπαγγειε. (Παράδειλ. καὶ Εενορ. τόμ. B'. σελ. 79).

δὲν ἦτο δυνατὸν δυστυχῶς νὰ κρατήσῃ ἐπὶ μακρόν.
«Μετὰ μικρὸν λέγει, μαθητής τις τῆς Σχολῆς, κατὰ τὸ ταραχῶδες ἔκεινο ἔτος ἑγγραφεῖς, ἢ πληθὺς τῶν μαθητῶν ἐσχίσθη καὶ οἱ μὲν ὑπερεπήγονοι τὸν Βενιαμίν οἱ δὲ τὸν Θεόφιλον».

Αἰσθανόμενος λοιπὸν δὲ Βενιαμίν δὲν δέντρον πλέον νὰ παραμείνῃ ἐνταῦθα ἀπεχώρησε περίλυπος ἔγκαταλείπων τὴν σχολήν, ἢν δ.ά. τῆς ἐπιστημοσύνης αὐτοῦ εἰς τοιαύτην ἀνύψωσε ἀκμὴν, ὥστε καθ' ἐκατοντάδας νὸν συρρέουσιν ἀπανταχόθεν οἱ μαθηταί. Άλι ἑγερθεῖσαι τὸν ταραχήν⁽³⁾ ἐνεκα τῆς ἀπομικρύσεως τοῦ Βενιαμίν, ἐπειδὴ μέγας, ὡς φύλεται, ἀριθμὸς μαθητῶν ἦτο τεταγμένος ὑπὲρ αὐτοῦ, μικρὸν κατὰ μικρὸν κατεσιγάσθησαν, καὶ οἱ ἀκολουθήσαντες δ' αὐτῷ μαθηταὶ ἡγαγκάσθησαν μετ' οὐ πολὺν νὸν ἀπανέλθωσιν ἰδόντες, διὶ δὲν ἐπετεύχθη ἢ ἐν Μυτιλήνῃ ἀνέδρουσις Σχολῆς δμοίας τῇ ἐν Κυδωνίᾳς. Οὕτος ὑπῆρχε πράγματι δ' πόθος τοῦ φιλογενοῦς ἀνδρὸς, ἀμα καταλιπόντος τὴν ἐνταῦθα προσφλῆταῷ Σχολήν: διὰ πολλοὺς δ' δμως λόγους ὑπῆρξεν ἀδύνατον αὐτῷ νὰ πραγματώσῃ τούτον⁽⁴⁾, εἰ καὶ κατέβαλε πᾶσαν πρὸς τοῦτο προσθυμίαν μεταπεμψάμενος μὲν ἐκ Σμύρνης Λόνδον τινὰ δόκιμον γραμματικὸν ἀρέσμενοςδὲ καὶ τῆς διδασκαλίας ἐν τοι εἰκί.

'Ἐν Κων/πόλει, ἐνθα ἐκλήθη μετὰ ταῦτα (Ἄργ. Ερμ. 1813 σελ. 115) ὑπὸ τῆς Μ. Ἐκκλησίας ὡς διδάσκαλος τῆς φιλοσοφίας ἐν τῇ Μ. τοῦ Γ. Σχολῆ, φαίνεται, δὲ διέτροφεν, ἔχων ἰδία φιλίαν σχέσιν πρὸς τὸν τότε Ιατρὸν τοῦ Σουτάτων Μαχμούτ Δεσύλλαν, μέχρι τοῦ 1817, δε τὸ ἐν Βλαχίᾳ εὐκλεῶς τότε ἡγεμονεύων φιλόμουσος καὶ φιλογενῆς Ιωάννης Γ. Καρατζᾶς διανοηθεῖς νὰ συστήσῃ ἐν Βουκουρεστίῳ Ἀκαδημείαν δμοίαν κατὰ πάντα ταῖς ἐν Εὐρώπῃ τότε λειτουργούσαις, ἐστρεψε τὰ δματα πρὸς τὸν ἡμέτερον Βενιαμίν, εἰς οὐ τὴν ἐπιστημονικὴν μόρφωσιν καὶ τὴν πετρίνην ἀνέθηκε τὴν διεύθυνσιν αὐτῆς καλέσας ἀμα τεὺς ἀρίστους τῶν συγχρόνων λογίων τοῦ Γένευς ἡμῶν Οἰκονόμου, Μουστεζύδην καὶ ἀλλούς⁽⁵⁾). Τῇ 18η Πανευαρίου τοῦ 1818 ἐγένετο ἢ ἐναρξίς τῶν μαθημάτων, καθ' ἓν δὲ Βενιαμίν ἐξερώνησε θαυμάσιον ἐναρκτήριον λόγον περισωθέντα εὐτυχῶς μέχρι ἡμῶν. Δυστυχῶς δμως τὰ κατὰ τὴν ἀκαδημείαν δὲν ἐνήσαν κατ' εὐχήν, διὸ καὶ μετὰ ἐν μόλις ἔτος εὑρίσκομεν τὸν Βενιαμίν ἐν Ιασίφ κοινωνίντα νέων μεγάλων σχεδίων⁽⁶⁾.

Νέοι δρίζοντες διανοίγονται ἡδη εἰς τὴν μεγάλην τοῦ Βενιαμίν ψυχὴν, νέαι σκέψεις δεσπόζουσι πάντων

⁽³⁾ Τοῦτο ἀριδήλως φαίνεται μάλιστα ἐκ τῆς ὅπδ ἡμερομηνίαν 27 Ιουλ. 1812 ἐπιστολῆς αὐτοῦ, ἢν ἐκ Μυτιλήνης πένθιμοι αὐτὸς τὸδε ἐνταῦθα φίλα φρονοῦντας αὐτῷ μαθητάς. Παράδελ. Κώδικ. σελ. 70 θετεν παρέλασεν αὐτὴν μετὰ μιᾶς ἑτέρας καὶ δ. Γ. Αριστείδης.

⁽⁴⁾ Κατὰ τινας (Δεσδικ. σελ. 292) τὴν ἀνέγερσιν τῆς Σχολῆς ἐκάλυσεν αὐτὴν ἡ Κυδέρνησις, ἐν ᾧ κατὰ τὸν Σαμουήλ τοῦτο ἐγένετο ἐνεκα διχοστασίας τῶν πολιτῶν.

⁽⁵⁾ Δογ. Ερμῆς 1818 σελ. 45.

⁽⁶⁾ Φιλήμ. Δοκίμ. Τόμ. Α. σελ. 400.

τῶν λοιπῶν λογισμῶν ἐν τῇ διαγοίᾳ αὐτοῦ. Διαμβάνει μὲν, εἰναι ἀληθὲς, μέρος, ἐν Ιασίφ ἐτι διατελῶν, εἰς τὴν σύνταξιν ὄργανισμοῦ Σχολῆς τινος ἡτοι ἐμελλε νὰ ἴσουθῇ ἐν Πελοπονήσῳ⁽⁷⁾, προσφέρει προθυμόστατα τάς τε γνώσεις αὐτοῦ καὶ τὴν ἐμπειρίαν διέρ η τῆς παιδεύσεως, ἀναλαμβάνει κατὰ Οκτώβριον τοῦ 1820 τὴν διεύθυνσιν τῆς ἐν Σμύρνῃ Εὐχῆς. Σχολῆς⁽⁸⁾ ἀλλὰ πᾶσαι αὐτοὶ αἱ πρέξεις εἰναι δευτερεύουσις πλέον δι' αὐτὸν σημασίας. Διὰ τοῦτο τὰ πάντα καταλεπών σπειδεῖ ἀμέσως μετ' ὀλίγον μετὰ θέρμης νεανικῆς ἐκεῖ, δησι ἀνωτέρω φωνῇ ἐπιτακτικῶς καλεῖ αὐτὸν⁽⁹⁾ ἀτρίσι καὶ πολυθερπές μένος ἔχων ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ, διέπταται ἀπὸ νῆσου εἰς νῆσον, καὶ περ ἐν γήρασι οὐρῷ εὐρισκόμενος, διαχέων πανταχοῦ διὰ τῶν σοφῶν αὐτοῦ ὑποθηκῶν πνεῦμα ζωῆς, πνεῦμα ιτύσιος, πνεῦμα ἐνότητος καὶ δμονοίας. Ἐν μέσῳ τῆς ὁδύτητος, τῶν πολιτικῶν παθῶν, ἐν μέσῳ τῶν ἐμφυλίων διαπληκτισμῶν καὶ ἐρίσων, ἐν μέσῳ τοῦ νηπιώδους καὶ τεταρχημένου βίου τοῦ Εθνους, ἀτάραχος δείποτε συμβούλευει, ἐπιτιμᾷ, προστέρνει τοὺς ἀποκνοῦντας καὶ μαλακούς, συνέχει τοὺς δξεῖς καὶ δρμητικούς, δδηγεῖ τοὺς πάντας, ὡς λύχνος φωταυγῆς εἰς τὴν εὐθεῖαν τρίβον. Κρητῶν υψηλά ἐν τῇ γεροντικῇ χειρὶ αὐτοῦ τὴν δάχαι τῆς ἐπιστήμης χορηγεῖ σημένως τὰς γνώσεις αὐτοῦ ἐπ' ἀγαθῷ τῆς πασχούσης πατρίδος⁽¹⁰⁾. Ἀπὸ τῶν μακρῶν δ' αὐτοῦ τούτων ὑπὲρ τοῦ Εθνους ἀγώνων μόνον δ' θάνατος ἐδυνήθη νὰ ἀποχωρήσῃ ἀρπάσας αὐτὸν ἐν Ναυπλίῳ καὶ Ἀγουστον τοῦ 1824⁽¹¹⁾.

Τοιοῦτος δ' ὁρές τοῦ μεγάλου τῆς πατρίδος τέκνου, οὐ δι φιλογένεια, η αὐτοδυτία καὶ η ἀρετὴ πρόκεινται ἡμῖν ἀξιον μημήσεως ὑπόδειγμα. Ἐπέρ τῆς νέας γενεᾶς, ητοις δείποτε ἀποτελεῖ τὴν ἐθνικήν τοῦ μέλλοντος κιβωτὸν, οὐδέποτε οὐδὲ ἐπὶ στιγμὴν ἐπαναστο δ' αοιδίμος ἀνήρ ἀγωνίζόμενος μὴ περιορίζόμενος εἰς τὰ ἀπὸ τῆς ἔδρας πτερόν τα ἐπεια, ἐπεθύμει συστηματικῶν ἐκτυθέντα τὰ διδασκόμενα, ἀπερ δλως ἐλειπον τότε. Ἡδη τῷ 1818 ἐξέδωκεν ἐν Βιέννη τὸν Α'. τόμον⁽¹²⁾ τῆς Αριθμητικῆς αὐτοῦ, μετὰ δύο δὲ μόλις ἔτη τὴν Γεωμετρίαν ἐν δυσι τόμοις καὶ τὴν μεταφυσικὴν⁽¹³⁾, αὶ πολιτικαὶ δὲ περιστάσεις δὲν ἐπέτρεψαν αὐτῷ νὰ προσῇ εἰς τὴν δημοσίευσιν καὶ τῶν λοιπῶν συγγραφῶν αὐτοῦ, οἷκι ησαν ἡ Ἀλγε-

⁽⁷⁾ Φιλήμ. Δοκίμ. Φιλικ. Ἐταιρ. σελ. 243.

⁽⁸⁾ Παρανίκα Ιστορ. Εὐαγγ. Σχολῆς σελ. 85.

⁽⁹⁾ Εσφαλμένως συγχεει αὐτὸν δ Φιλήμων ἐν τῷ δεκατοπέμπτῳ σελ. 358 καὶ ἔξι, πρὸς τὸν Κατρην, γράφων τὴν ἐστάλη διό τῶν Κυδωνιατῶν κατὰ τὴν ἡμέραν τῆς καταστροφῆς τῆς πόλεως πρὸς τὸν Τομπάζην ὡς πρέσον.

⁽¹⁰⁾ Ἐπιθι Μάρμουρα τὰ κατὰ τὴν Ἀναγ. τῆς Ελλ. τόμ. Α' σελ. 124, Β'. σελ. 51, 65, 81, 104, Γ'. 72.

⁽¹¹⁾ Φαίνεται πιθανωτέρα η γνώμη αὐτη, εἰ καὶ τινες θέτουσι τὸ θάνατον αὐτοῦ τῷ 1825.

⁽¹²⁾ Ο Β'. δὲν ἐξειδόθη ἀγωνιστον δ' ἡμῖν τυγχάνει, ἀν σώζεται που χειρόγραφον τούτου.

⁽¹³⁾ Ἐπιθ. Νεοελλ. Φιλολογ. Βρετοῦ Μέρ. β'. σελ. 196 καὶ 212. Τῆς Μεταφυσικῆς ἀντίτυπον ἀπόκειται ἐν τῷ βιβλιοθήγη τοῦ ἡμετέρου Γυμνασίου.

θρα, ή Φυσική και ή Ἡθική, ης μόνης ἀπόκειται ἐν τῇ ἡμετέρᾳ βιδλιοθήῃ καλὸν χειρόγραφον.

Τὰ συγγράματα αὐτοῦ ταῦτα ἀναγνώσκων τις, πάιδεται ἀμέσως, διὰ τὸν κάλαμον χειρίζεται πνεῦμα γροντίζον μόνον περὶ τῆς ὅλης, εὐδαμῶς δὲ σχεδὸν περὶ τοῦ εἰδους· η παράφορος τῆς ἀληθείας ἀγάπη δὲν ἐπιτρέπει αὐτῷ νὰ καταδαπανᾶται εἰς τὴν γλωσσικήν μορφήν· οὕτω καθίσταται ἀριστοτέχνης τῆς σκέψεως, ὡς δ' Ἀριστοτέλης καὶ οὐχὶ τοῦ λέγου, ὡς δ' Πλάτων· η ἐν πολλοῖς ἀπειχνος καὶ ἀκανόνιστος αὐτοῦ γλῶσσα δὲν ταράσσει τὸν ἀναγνώστην, διὸ γοητεύει ἀφ' ἑτέρου η ἀδρότης καὶ η ἀκρίβεια τῶν γυμάτων καὶ η αὐστηρῶς λογική ἀνέλιξις αὐτῶν ὡς τὸν λάρμαντια γίλοις δὲν δύναται νὰ δμαυρώσῃ τὸ πρὸ τῶν ἀφθαλμῶν τοῦ θεατοῦ ἀναιρούμενον ἐν τῷ κενῷ νεφύδρον, οὕτω τὴν αἰγλήσσαν συνεκτικέττα τῶν συλλεγισμῶν αὐτοῦ, εὐδαμῶς παραβλάπτει τὸ κατά τι ἀφελές γλωσσικὸν περίβλημα, δι' εὗ ἀμφέννυσιν αὐτοὺς διαγραφεύει.

'Ἐκ τῶν εἰδήσεων τούτων, τὰς ὁποίας ἐν ἀτέχνῳ σκιαγραφίᾳ, ἀνέγνωμεν Υἱὸν δύναται τις ἵσως νὰ καρδῇ τὰς κυρίας τεύλαχιστον γραμμάτις τῆς εἰκόνος αὐτοῦ, πέντε καὶ ἀσυμμορφωτας· ἀνεπίληπτος δὲν τὸν βλέν καὶ εύσυνελιθος, μετὰ παρηγορίας ἀδαμάστου ἐμάστιξε τὴν κακίαν ὑπὸ πάσας αὐτῆς τὰς μορφὰς· η σιωμύλος ἀλλὰ ἀητική⁽¹⁴⁾ γλῶσσα αὐτοῦ δὲν ἐπαίνετο ἐν ταῖς κρισίμοις μάλιστα περιστάσεσι ὑποδεικνύουσα τὸ πρακτέον· η αὐγάζουσα λαμπτήδων τοῦ πνεύματος αὐτοῦ ἔχειραγώγει πνυταχοῦ καὶ πάντοτε τὸ ἐν σκοτίᾳ τότε καθήμενον Γέιος γῆμῶν· πᾶς λόγος, πᾶσα σκέψις αὐτοῦ ἐσκόπει τὴν βελτίωσιν καὶ ἀναμόρφωσιν τοῦ Ἐθνους· καὶ αὐτὴν δὲ τὴν τελευταῖαν αὐτοῦ πνοήν ἀφήκεν, ἵνα ἐμφυσήσῃ ζωὴν εἰς τὸ ἀειδὲς τότε καὶ ἀμορφὸν πτῶμα τῆς πατρίδος αὐτοῦ.

Δ'.

ΘΕΟΦΙΛΟΣ ΚΑΙ ΡΗΣ

Οὐδενὸς τῶν νεωτέρων τοῦ Γένους γῆμῶν λογίων δίος ὑπῆρξε τοσοῦτον παράδοξος, ὅσον δὲ τοῦ Θεοφίλου Καΐρου· ἐπὶ τρεῖς περίπου δεκάδας ἐτῶν τεταγμένος ἐν τῇ πρώτῃ γραμμῇ τῶν εὐχρήσμων τότε λογάδων τοῦ ἔδνους εἴλκυσε πρὸς ἔχυτὲν τὸν ἀνυπόκριτον θαυμασμὸν σύμπαντος τοῦ Ἑλληνισμοῦ· ἐνδεν μὲν διὰ τῆς ἀδρᾶς καὶ καινοτόμου διδασκαλίας αὐτοῦ ἀνύψωσε εἰς τοισθό πειραπῆς ογμεῖον τὴν ἐν τῇ πόλει γῆμῶν λειτουργούσαν τότε Σχολήν, ὡς τε ἀναμφιβόλως ὑπὸ πάντων ἐνομίζετο αὐτῇ ὡς τὸ πρῶτον μεταξὺ

πάντων τῶν λοιπῶν παιδευτικὸν ἔδρυμα τῶν χρόνων ἐκείνων· ἔνθεν δὲ διὰ τῆς οὐενχρᾶς καὶ θερμομοργοῦ δράσεως αὐτοῦ κατέπιν ἐν μέσῳ μυρίων κωλυμάτων καὶ προσδόλων κατιώρθωσε σὺ μόνον μεγάλα ἔθνωφελῆ· ἔργα νὰ στηρίξῃ ἀλλὰ καὶ η φωνὴ αὐτοῦ νὰ ἀκούηται παρὰ πάντων ὡς φωνὴ Νέστορος, γινώσκοντος ἐν πάσῃ κριτίμῳ περιστάσει τί τὸ πρακτέον. Αἰφνις νέφος καλύπτει τὸν αἰθρὸν δρίζοντα τοῦ βίου αὐτοῦ· τὰ ἔγκωμια καὶ αἱ εὐφημίαι μεταβάλλονται εἰς ἄρας καὶ ἀναθέματα, διαθυμασμὸς σύνενυται, καὶ τὴν προτέραν πρὸς αὐτὸν ἐκτίμησιν ἀνεικαθίσιησι παρέτισι μὲν παγερὰ ἀδιαφορία παρὰ δὲ τοῖς πολλοῖς μομφαῖ παντοδαπαὶ καὶ βαθὺς ἀποτροπιασμός.

Τὸ ἀλιγμα τοῦτο, τὸ δόπιον προβάλλει ἡμῖν δίος τοῦ ἔχοντος τούτου ἀνδρός, εἶναι ἀξιον. πολλῆς μελέτης· δυστυχῶς ἐκ τῶν δεδομένων ἡμῖν δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ λύσωμεν αὐτό. Τὰς ἐν σχέσει πρὸς τὸ ζῆτημα τοῦτο ἐλπίδας ἡμῶν ἐστι, πρίξαμεν εἰς τὰς εἰδήσεις καὶ μαρτυρίας, ἀς· θὰ ἡγεμενὸν ἐκ τοῦ πρὸ διετίας ἀνευρέθεντος ἐν 'Αιδρῷ ἀρχείου τοῦ Καΐρου· τὴν σπουδαίαν ταύτην ἀνακαλύψιν δρειλομένην εἰς τὸν Ἀθήναις καθηγητὴν τῆς φιλοσοφίας ἐν τῷ Ἐθν. Πανεπιστημιῳ. Μ. Βαγγελίδην μετὰ χαρᾶς ἐξηγγείλαμεν, ὡς ἐνθυμεῖσθε βεβαίως, κατὰ τὸ παρελθόν ἐτος ἀπὸ τοῦ βήματος τοῦδε, ἐλπίζοντες διὰ θὰ ἡδυνάμεθα ἐν τῷ μεταξὺ νὰ λάβωμεν γνῶσιν τοῦ πλουσίου ὄλικου, διπερ τὸ ἐν λόγῳ ἀρχείον περικλείει. Δυστυχῶς δ' ὅμως μέχρι τοῦδε δύο μόνον ἐξ αὐτοῦ ἐπιστολαῖ⁽¹⁵⁾ ἐδημοσιεύθησαν διὸ καὶ πρὸς στιγμὴν ἐσκέφθημεν νὰ ἀναβλάψωμεν τὸν περὶ Καΐρου λόγον εἰς εὐθετώτερον χρόνον, καὶ θὰ ἐπράττομεν ἀληθῶς τοῦτο, ἀν μὴ ἐνομίζομεν διὰ θὰ διεπράττομεν ἀσέβειαν πρὸς τὴν ἱεράν μνήμην τοῦ ἀνδρὸς ἀποχωρίζοντες αὐτὸν τῶν δύο μεγάλων συνεργατῶν αὐτοῦ, περὶ ὃν κατὰ τὸ παρελθόν καὶ προπαρελθόν ἐτος ἐποιησάμεθα λόγον τοῦ Γρηγορίου, λέγω, Σαράφη, καὶ τοῦ Βενιαμίν.

(Ἐπεται συνέχεια)

Α. ΜΟΣΧΙΔΗΣ

(15) Ἐκτοτε ἐδημοσιεύθη ἴκανῶς μέγας ἀριθμὸς ἐπιστολῶν, ὃς ὃν δύμας πασῶν ἀναφερούμενων εἰς τὴν περίοδον τῆς ἐν Κυδωνίᾳ παιδευτικῆς δράσεως τοῦ Καΐρου· οὐδὲν σχετικὸν διδασκόμεθα.

(14) Ἀνάγνωθι σχετικὰ ἀνέκδοτα τδῦ ἀνδρὸς παρὰ Φλέρμονι ἐν Δοκιμῷ Δ'. σελ. 351 καὶ 524 ε.